

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Fe pošti prejemana velja: Za celo leto predplačan 15 glđ., za pol leta 8 glđ., za četrt leta 4 glđ., za en mesec 1 glđ. 40 kr.
V administraciji prejemana velja: Za celo leto 12 glđ., za pol leta 6 glđ., za četrt leta 3 glđ., za en mesec 1 glđ. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 glđ. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicijska v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se oena primerno zmanjša.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, l. 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 280.

V Ljubljani, v sredo 7. decembra 1892.

Letnik XX.

Katoliško vseučilišče.*)

Rad sem sprejel ponudbo, naj bi tudi jaz govoril pri prvem letošnjem zborovanju vseučiliščne podružnice. Saj pač najraje govorim Vam, predragi bratje, ker k Vam me je Bog poslal na delo.

Ni moj namen, govoriti Vam o vplivu vseučilišča na življenje in нравnost narodov. Dobro vemo, da so vseučilišča semenišča ali krivih nauk ali pa resnice. Žalostno je res, da morajo avstrijski katoličani še le iskati si katoliškega vseučilišča. Istina je pa vendar, da ne moremo imenovati v Avstriji nobenega katoliškega vseučilišča ali akademije, bodisi katerega koli naroda, niti one v Zagrebu ne, dasi je bila ustanovljena in zgrajena skoraj s samo cerkvenim denarjem, kakor se je nedavno potožila „Katoliška Dalmacija“.

Čudno se nam mora zdeti, da so se odzela cerkvi vsa vseučilišča, celo ona, katera je cerkev s svojim vplivom in denarjem zgradila in ustanovila. Zgodilo se je pa to:

1. Ko smo mi spali, kajti ako bi bila duhovščina z ljudstvom čula, bi ne bili zgubili vseh vseučilišč. Ali nekateri so spali v nebržnosti, drugi niso katol. stvari podpirali, tretji pa so se z drugimi pečali. V resnici, koliko duhovnov poznamo, kateri so se vztrajno bojevali za narodna vseučilišča; kje so pa bili prvoborniki za katoliška vseučilišča? Hvala Bogu, da se se vzbudili povsod po širni Avstriji škofje in duhovniki in spoznali, da imamo dosti racijonalističnih in narodnih vseučilišč, nobenega pa katoliškega in Kristusovega.

2. Kako pa to, da nimajo avstrijski katoličani niti enega katoliškega vseučilišča, katero bi bili zgradili s svojim denarjem? Ali ne moremo mi posnemati katoličanov v Švici, v Belgiji, niti

*) Goriški škofjski list „Folium periodicum“ priobčil je v 10. številki govor veleč. gosp. spiritala dr. Jos. Pavlice pri zborovanju akademiške podružnice za katoliško vseučilišče v Solnogradu. Govor je primeren posebno primorskim razmeram, zato ga podajamo v slovenskem prevodu.

ubogih Ircev ne? Že prej enkrat sem omenil, da ovirajo to sveto stvar v Avstriji razne narodnostne težnje; danes pa naj rečem, da zavira to sv. stvar tudi tisto nečastno poklekanje in moledovanje pri javnih oblastih. Zdi se mi, da so katoličani maloletni otroci, katere vodi povsod javna oblast. Duhovščina in ljudstvo privadili so se, vse prenašati, na vse molčati, v vsem pojenjati in vedno molčé čakati dobrih svetov od zgoraj. Dasi je bil Jezus Kristus rojen med priprostim ljudstvom ter je le njemu govoril, ne da bi bil šel kdaj do posvetnih oblasti, mislimo vendar mi katoličani, da so naši bogovi na vrhah visokega Olimpa, od koder vedijo našo osodo.

Isto moledovanje je nasprotno oni prostosti, katero nam je dal Jezus Kristus, sramotno je in nečastno za svobodne grajane 19. stoletja, ko so celó malikovalci dosegli popolno prostost. Tako daleč smo že, da zavidamo židom prostost, da, srečni bi bili, da imamo toliko prostost in pa tudi isto toliko poguma, ko židje.

3. Slabih vspehov kriva je tudi nesloga mej katoličani.

Ne mislim nesloge, ki je narode ločila, ni načelnega razpora, kdor ni naših načel, ni naše vere. Na mislih mi je ona nesloga, katera razdeva katoličane, celó duhovščino, in to v strogo katoliških in cerkvenih stvareh. Po pravici se pritožujemo, da so dandanes duhovi nesložni, razdruženi, nasprotni. Tega socialnega razdora je kriv liberalizem, kateri pravi: Človek je človeku volk. V duhu liberalizma bili smo tudi mi vzgojeni po šolah, knjigah, časopisih in po zgledih. Ne morem sicer umeti one nesloge in sovraštva med katoličani, ako ne zatožim liberalizma. Kristus dal nam je pač drugih nauk, drugih zapovedi in zgledov. Sveti Pavel pravi: Bodimo vsi eni, družni nas ljubezen, mislimo in delajmo vsi eno. Toda poslušajmo Leona XIII., kateri največ priporoča, da naj bodo katoličani složni. Tudi žalostno stanje katoličanstva bi nas moralo

združiti k slogi in delu, da ne izgine Jezusovo ime iz src človeških. Da ne bo pa kdo mislil, da sem črnogled človek, govori naj Leon XIII., kateri pozna vse boljše, kakor mi. Sveti oče pisal nam je za mesec oktober:

Preočito je, s kakimi in kolikerimi sredstvi si današnji hudobni svet prizadeva, da bi krščansko vero in izpolnjevanje krščanskih zapovedij uničil in izrul iz človeških src. Celi svet je okužen, poln krivih nauk in zločinov, vinograd Gospodov je prerasel trn in osad. Najžalostnejše pa je, da oni, kateri bi morali to strašno gibanje zadrževati ali kaznovati, celó s svojo brezbržnostjo ali pokroviteljstvom povspešujejo. Tako se namreč v javnih šolah molči o Bogu, ali pa celó preklinja; predrznost je vedno večja, da se vse objavlja in piše, kar je Jezusu Kristusu in sveti cerkvi v sramoto.

Ako imamo tedaj kaj ljubezni do Jezusa Kristusa in do svete cerkve, siliti bi nas morale te žalostne razmere k slogi in edinosti: vsaj v stvareh, pristno in čisto katoliških.

V resnici pa bojuje se vsak za-se. Kar dela Peter, ne vé Pavel, ali pa se ne zmeni zanj; ako se pa zmeni, opravlja pridno in zabavlja. Ako se nič ne stori, pritožuje se vse. Ako začne kdo kako katoliško podjetje (delo), vsi pomišljajo — popravljajo — zapuščajo — in smejejo se. Nasprotniki pa katoliško podjetje zedinjeni napadajo in končajo. Ko je to katoliško podjetje uničeno in končano, vzbudijo se še le katoličani, toda ne, da bi z nova začeli, ampak da obdolžijo podjetnika in začetnika — nevednosti, netaktnosti.

Ta nezaupnost in nesloga zabranila je vzajemnost v krščanskih dolžnostih, uničilo je medsebojno ljubezen in sili delujoče katoliške može, da obupajo. Kajti kjer niti med brati ni somišljenikov, gotovo ni tolažbe. Res je rekel Jezus Kristus: Ako vas svet sovraži in ako bodo ljudje vse hudo zoper vas govorili in lagali, veselite se. . . . Kako se bomo pa tolažili, o Gospod, ako govoré bratje zoper nas?

LISTEK.

Dedova želja.

(Slika z naših gor. — Jos. Svoboda)

V samotni lesení koči na Zgončih Poljanah je ležal starec na smrti postelji. Spravljen z Bogom je čakal udano smrti. Dlje živeti se ni nadejal, saj je živel že toliko let, da ga je njih teža že sključila in so mu osiveli lasje. Užil je malo dobrega, saj je ubožen rojen ostal revež vse življenje, bil vedno trpin. Z rajno ženo se je še precéj razumel in otroke je pošteno odredil, da so imeli vsak svoj kruh, najmanjši kos je imel najmlajši sin, ki je ostal na domu in se oženil. Slabe vesti ni imel.

Okrog revne postelje starčkove so bili sin, sinaha in nemirni vnuki od malega dojenčka do dveletne deklice. Otroci so zlasti ljubili deda, in celo sinaha ni imela kaj slabega reči o njem, kajti razumela sta se prav dobro. Rad je popestoval ded, z veseljem naklal drv in točno nakrmil edino „sivko“. In ded je cenil sinaha in vedel, da niso vse take, da le prerade grdo in nevoljno gledajo onemogle očete svojih mož pri družinski mizi, da jim očitajo slednji grizljaj suhega kruha.

Oporoke ni ded naredil nobene, saj ni zapuščal ničesar, kar bi bilo imena vredno. Prosil je pa sina

svojega, naj ga pokoplje lepo, to je, s sv. mašo tam gori na prijaznem pokopališču pri Sv. Primožu, kamor je ded tako rad zahajal.

„Oče, ali hočete še kaj? Kaj želite?“ vpraševala sta ga sin in sinaha.

Dobro je déla starčku skrb in postrežljivost sinova in dobra volja žene njegove, a vedel je, da sta toli revna, da ne moreta izpolniti vsake želje.

„Kaj hočem se? . . . Nič!“ odgovori slabotno ded.

„Krstu mi naredi moj stari prijatelj Andrej, s katerim sva se nekđaj pogodila, da tistemu, ki prej umrje, naredi drugi krsto. Pokopljejo me štirje može, zánje dobite nekaj petic v žepu kožuha, za drugo, ako hočeta, skrbita vidva. Ako moreta, plačajta še zá-me jedno sv. mašo, ki naj se bere enkrat za zveličanje moje duše! . . .“

„Kaj pa, oče, kaj hočete še?“ vprašuje sin.

„Odprite okno, da še enkrat vidim kraj, kamor me ponesó!“

Starčkovi želji se takoj ugoti. In njegov pogled se upré v prijazno gorico, na kateri se beli hram Sv. Primoža in okoli njega se razprostira pokopališče za dvoje vasij in nekaj selišč.

Gledali so deda, nihče se ga ne upa motiti. Čez nekaj časa pa obrne pogled v sina, sinaha in

vnuke in kakor neka želja videti je bilo na njih. Sin, opazivši to, sklone se k očetu in pravi:

„Oče, le povejte, kaj bi radi!“

„Maše za menoj, véam, da se ne bodo brale,“ govori slabotni starec. „Ti še za najpotrebnejše reči ne bodeš imel denarja, kdo drugi pa tudi ne bode hotel plačevati, ali nekaj pa vendar lahko storite! . . .“

„No, kaj? Kaj? Le povejte!“ silita sin in sinaha, in otroci pazno vlečejo na ušesa.

„Na dan moje smrti nikar ne opravljajte težkih opravil in popoldne pojdite na hribček k Sv. Primožu in tam molite zá-me, ali zá-se, ali za kogarkoli. Delati pa tistega dne nikar!“

„Zakaj pa ne delati?“ vpraša sinaha.

Toda starec upré oči v strop in zašepetne:

„Molite! Molite!“

„Prižgi svečo!“ velí mož ženi, sam pa seže po blagoslovljeni vodi in kropi. Prekriža se in moli. Tudi starec je gibal z ustnicama, ali skoro so mu otrpnile, obledel mu je obraz in osteklenele oči.

„Umrli so!“ izpregovori sin in solze mu privró iz očí; zaplačejo otroci, ki so videli očeta jokati, a deda mrtvega.

Čez dva dni so ga nesli gori k Sv. Primožu k zadnjemu zemskemu počitku.

Nezaupnost je vrsek, da pojenje naučevost in da premaga duhove, nebratnost in lenoba. In tak indiferentizem, da ne rečam neobčutnost, bodete med katoličani večkrat našli.

Da me boljše razumete, navedem par vzgledov:

Recimo sv. oče Leon XIII. je razposlal katoličanom celoga sveta okrožnico, v kateri podaje mnogo dobrih svetov in nauk. Kaj bi se bilo moralo storiti, ako bi bila vsaj med duhovščino prava edinost? Duhovniki bi bili morali: 1. okrožnico prečitati in jo proučiti; 2. z veseljem posvetovati se o nji pri pastoralnih konferencah; 3. ljudem razlagati in priporočati jo; 4. moliti. Kaj pa se je storilo? — Nič. Mnogo duhovnikov ni okrožnice niti prečitale. Enaka se godi s pastirskimi listi, katere izdajajo avstrijski škofje.

Še drug vzgled iz novejšega časa:

Meseca marcija pretečenega leta poslal je Leon XIII. avstrijskim škofom, duhovnikom in katoličanom list, v katerem med drugimi tudi pravi: „Boj, kateri se bije povsod proti cerkvi Kristusovi, ima vendar, dasi v raznih krajih in položajih različen obraz, eden in isti namen: odpraviti iz družine, iz šole, iz postave vse verske sledi, oropati cerkev premoženja in moči, katere ima do obšne blaginje, vsiliti in viliti kugo pogubljivih nauk v vse zasebno in državno življenje.“

Sveti Oče nasvetuje razne pomoči in sredstva proti takemu gibanju, med drugimi posebno „katoliške shode za posamezne narode ali dežele. To lepo željo sv. Očeta odobrili so škofje z veseljem. Tudi v časnikih se je stvar priporočala. Kaj bi bila morala duhovščina storiti, ako bi bila složna? Delati bi bila morala in prositi višjih cerkvenih dostojanstvenikov, da bi bili sami stvar prevzeli in izvršili. Kaj se je pa storilo? — Nič. Od marcija 1891 do marcija 1892 so vsi molčali. Še-le tedaj so nekateri nepoznati gospodje ljubljanski, videči, da se nič zgodi od katoliških prvakov, oznanili katol. shod na svojo odgovornost. Vabili so mnogo ljudi v pismu in po časnikih.

Kaj bi bila morala tedaj duhovščina storiti?

1. Častitati osnovalcem.
2. Pogovarjati se o prilikah o katol. shodu.
3. Ljudstvo poučiti.
4. Dekanov in drugih dostojanstvenikov prositi, naj dobro misel vresničijo.

Kaj pa se je storilo? — Nič. — Ko so videli prevzisehi nadškof, da se pri nas nihče ne gane, naprosili so nekateri duhovnike, naj bi vsaj nekaj začeli. Mnogo duhovnikov se je kmalu sešlo — poslušali so in — odšli. Potem ni bilo več nobenega shoda, še manj se je ljudstvo poučilo in vsa stvar je skoraj zaspala. Duhovniki nekje v obilnem številu zbrani v dan slovesnega shoda niso imeli ni besede ni pozdrava za toli važen shod! Oni pa, ki v shodu še kaj črhnejo (skoraj brez izjeme) še vedno ne zaupajo, — kritikujejo, — pozabljajo in se — smejejo. Ali morda trdijo, da ni prav in potrebno, da se katoličani sbajajo? Ne morejo. Ali pa morda vedó, kaj bi bilo popraviti v programu? Tudi

Vsako leto na dan njegove smrti pa romajo njegov sin in vnuk, gori k Sv. Primožu in molijo na njegovem grobu in v cerkvi. Ne delajo pa ničesar, ker spoštujejo zadnjo dedovo željo.

Knjige družbe sv. Mohorja za l. 1892.

VI. Koledar družbe sv. Mohorja za navadno leto 1893.

Zadnje mesto zavzema v razvrstitvi družbinih knjig Koledar, a trditi smemo, da je ni družbene knjige, ki bi bila bolj priljubljena večini Mohorjanov, kakor je Koledar. In izvestno je tudi ni knjige, ki bi jo imel ratár večkrat v rokah, kakor je uprāv ta. Sedaj je treba pogledati v pravi koledarjevi vsebini, kdaj bo polna luna ali mlaj, sedaj zopet kdaj bo ta ali oni praznik; sedaj išče, je-li ta ali oni, s katerim se je seznanil nedavno na semnji, zapisan v to prekoristno družbo, sedaj zopet iztika, je-li ta ali oni poznani mu „gospod“ še ondi službujejo, kakor vlani, itd. Skratka: Družbin Koledar je vzlasti v malem življenju nekaj „Universal-lexikon“. In potem še ti obilni zanimivi spisi v drugem delu!

Kakor drugih let, tako je tudi letošnji Koledar, zelo zanimiv po svoji vsebini. Strožje, nego-li druga leta, je opredeljen v dva dela: v navadno Koledarjevo vsebino z imenikom in v leposlov. del,

ne. Ali so morda obljubili, da bodo oni sami v kratkem sklicali katoliški shod, kakoršen bi moral biti? Kaj šel Torej? — Nečejo tega, kar je.

Ako bi se bilo tudi drugod tako molčalo, ko pri nas, bila bi vsa stvar propala v veliko sramoto onih navdušenih mož, ki so shod sklicali. Toda Bog pomaga sv. cerkvi tam najbolj, kjer jo celó prijatelji zapuščajo.

Ti zgledi bodo naj Vam dovolj. Govorim Vam tako, ne da bi se ljudem prikupoval, ampak ker vem, da se bo tudi Vam tako godilo. Pótsed je zasejal hudobni duh nesloge in nezaupnost.

Mnogi, katere zadene pri delu ona nesloga in nezaupnost prijateljev, nehajo se boriti za sveto stvar in odstopijo, da živé v miru. Kajpada, dragi bratje, ako bi šlo za naše osebne koristi, ne splašal bi se boj, ali stvar, za katero se bojujemo ni naša, ampak je Kristusova in sv. cerkve, katere ne smemo zapustiti če tudi bi je vsi ljudje do zadnjega zapustili.

Ko ste bili doma na počitnicah pozivljali so se često škof. ordinarijati in posvetna oblastva, da naj pazijo, kaki bogoslovci se izobražujejo v goriškem semenišču; namreč fanatični bogoslovci. Zvé naj tedaj celi svet, da mi želimo imeti bogoslovcev in duhovnikov, kateri so edini in se znajo bojevati. Taki morajo biti vojaci Kristusovi in voditelji vojskujoče se cerkve, kajti radi nesrečnih časov zvezana je v trde sponje ne le sv. cerkev, ampak tudi njen poglavar. — Zato pa treba vojske in sloge.

(Ostale besede so bile govorjene samimi bogoslovcem v pouk.) Liga +21.

Državni zbor.

Z Dunaja, 6. decembra.

Budgetna razprava.

Včeraj so pri ministerstvu notranjih zadev za Gessmannom govorili še Gross, Sokol in Brenner. Gross se je pritoževal o zatiranju nemštva na Moravskem. V nemških mestih naselili so se Čehi in napravili češke šole in češke „Besede“. Zdaj napravljajo tje izlete sokolskih in drugih društev in dražijo nemško prebivalstvo. Posebno pri srcu jim je Iglava, kjer so bili češki delavci 15. avgusta napadli nekatere nemške meščane, ko so se z nekega izleta vračali domu. Sodnijska preiskava je pokazala, da sta bila dva Nemca težko, mnogi drugi pa lahko poškodovani, ali kutnogorski sodnik ne more najti zločincev. Tudi s tem hujskajo Čehi, da prigovarjajo ljudem: „Svoji k svojim“, in jim priporočajo: „Kupujte le pri Čehih!“ V nemških mestih tudi na Dunaju je mnogo čeških delavcev; če bodo Nemci Čehom vračali in reki: „Najemajte le nemške delavce“, koliko ljudi pride ob zaslužek in kako težko jim bode doma preskrbeti dela! Konečno je Gross zahteval od vlade, da naj skrbi za osebno varnost nemškega prebivalstva.

Odgovarjal mu je češki poslanec Sokol, ki je tožil, da se veliko huje godi Čehom na Morav-

kar jasno izraza tudi kazalo. Nekak vmetek med glavnima deloma je pa družbin oglasnik s pravilnim redom.

O prvem delu, oziroma imeniku, nam ni govoriti. Tega je že marljivo presodil v „Slovenu“ puščavnik izpod B. — Oglejmo si na kratko še drugi, leposlovni del!

Otvorja ga prekrasna hymna, katero je zložil g. Mih. Opeka „Njega Svetosti Leonu XIII. v proslavo 50letnice škofovanja (1843 do 1893). Drzni pešniški polét se ljubko druží v tej hymni s pravilno obliko in preprosto dikcijo. Naj bi ostál nadarjeni g. pesnik i nadalje trdna podpora toli koristni družbi. — Povsem zanimiv je tudi naslednji spis: „Kristof Kolumb“ spisal J. V. Odkritelja novega sveta — o katerem se je vzlasti v tem letu toliko že govorilo in pisalo, — slika nam g. pisatelj z vestno zgodovinsko natančnostjo, vzlasti pri vsem delovanju poudarjajoč Kolumbovo versko mišljenje. Ljubezen do Boga, ljubezen do znabitnih divjih ljudstev v tujih deželah, kojima je bila izvestno še neznana luč sv. vere, ljubezen do sv. dežele, koje je hotel iztrgati iz rok divjim mohamedanom! — ti sveti nagibi, ne pa hlepenje po lastni slavi in časti, gnali so Kolumba na daljno pot. Spis bi smeli imenovati vseskozi dovršen, da ga ne kazé tu in sém nekatere slovniške pomanjkljivosti; čuden je n. pr.

skem, kakor Nemcem. V Prerovu so hoteli 8. maja t. l. napraviti ljudski shod, ohraino glavarstvo ga je prepovedalo, češ, da bi to škodovalo javnemu blagostanju. (Vašaty: ker tam še ni bilo kolere!)

Bavno tako se je zgodilo letošnje jesen v nekaterih drugih krajih, kjer poslanci zaradi kolere niso smeli napravljati shodov. (Vašaty: ker je bila v Hamburgu kolera!) Slovenski vseučiliščniki napravili so bili 7. maja t. l. neki shod na Dunaju z znanstvenim programom; policija je razgnala to nedolžno zborovanje, vseučilišči na Dunaju in v Pragi pa ste bili pozvani, da naj disciplinarno kaznujete udeležnike. Dunajsko vseučilišče tega ni hotelo storiti, češko vseučilišče v Pragi pa je žalibog štiri dijake za dva semestra izključilo. To je zbudilo na Češkem veliko razburjenost; društvo „Sladkovsky“ v Pragu je obsojalo to ravnanje češkega vseučilišča, pa je bilo zaradi tega razpuščeno; akademično društvo „Jungmann“ je hotelo 27. nov. 1891 razpravljati dijaške razmere, pa ni smelo, in policijski komisar ni pustil, da bi bili glasovali celo o nepolitičnih točkah dotičnega programa. Praška policija je celo prepovedala v češkem narodnem gledišču igrati igro „Človeška tragedija“, ki se je prej več kakor 20krat predstavljala. Govornik dalje opisuje žalostne razmere med delavci, malimi obrtniki, kmeti, vradnimi slugami in diurnisti, potem omenja vojakov, ki tudi niso zadovoljni, ker morajo veliko trpeti, pa le malo živati, in povdarja, da tudi med uradniki in duhovni prave zadovoljnosti ni.

Prestopivši k narodnim zadevam, dokazuje, da imajo slovanski narodi pravico obstanka, ker so bili prej tu, kakor je bil vstvarjen avstrijsko-ogerski dualizem, prej, kakor je cesar Franc II. (ali I.) iz habsburških dežel ustanovil avstrijsko cesarstvo, prej, kakor jo bil Ferdinand I. izvoljen za češkega in ogerskega kralja; prej, kakor je bil Rudolf I. notranje-avstrijske dežele podelil svoji rodbini; prej, kakor je bil cesar Oton vzhodno marko podelil Babenberžanom; prej, kakor je bil Karl Veliki ustanovil vzhodno marko, ki je prej slovanskim deželam vtisnila nemški značaj. Ali Nemcem so Slovani ne samo na Dunaju, ampak povsod le tuji, postavno zagotovljene ravnopravnosti ni, in nekateri očitno kažejo svoje sovraštvo do Slovanov.

Poslanec Prade bi češko kraljestvo le zá-se rad imel; za to ceno bi morda celó priznaval češko državno pravo; ali če hoče ostati na Češkem, mora ostati le s Čehi, ki se s Češkega ne dadó pregnati!

Nemški poslanec Brenner govoril je le o zakonih zoper živinsko kugo in o velikanski škodi, ki jo kužne bolezni prizadevajo kmetijstvu.

Za tem govornikom sklenil je predsednik sejo ob polu 5. uri popoldne.

Danes pridejo na vrsto zgolj češke zadeve, ker se razpravlja ministrov odgovor na Plenerjevo interpelacijo. Zato so se oglasili le češki poslanci, nemški in slovanski, namreč: Russ, Zucker, Prade, Trojan, Masaryk, Adamek, Vašaty, Bendel, Meissler, Kaizl.

(Dalje v prilogi.)

izraz „naklepetjaj“; nepravilno je: živel je med ljudmi, ki so bili razvpiti zavoljo njih razuzdanega življenja, i. t. d. V pesni „Smerek maščevanje“ nam Podkorenčan prav mikavno pripoveduje, kako „vihra blisk in grom, nalivi in vetrovi“ maščujejo izsekavanje gozdov. Pesen je kakor nalašč za narod. S spisom: „Kako sem prvič potoval na Dunaj in Dunajsko mesto“ izpolnuje g. pisatelj, J. Navratil, lansko svojo obljubo. Kar se je pohvalno omenjalo v lanskem spisu, isto nam je omeniti tudi o letošnjem nadaljevanju. Jednoličnosti se je izognil g. pisatelj vpletajoč navadnemu spisovanju in pripovedovanju zgodovinske spomine in mične dogodbe iz življenja dunajskega. Tu in sém tudi dobri dovtipi priljubljajo spis. Jezik je čist in krepak. Sodimo pa, da so preobili oklepaji in ušesca („“) na skodo zvanjani obliki spisa. — Pohvaliti moramo pravljico: „Zlati orehi“, spisal Rádinski. Pravljica, ki ima namen povečevati in priporočati zaupno, gorečo molitev, vplivala bo i-vestno učilno in blažilno na mladino in odrasle.

Kaj lepa je tudi pesem A. Medvedova: „Berčeva tožba“. V lepi obliki opeva g. pesnik bóli prosjaka zaključujoč pesem z poučevalno mislijo:

Le to me žali, da skoro ves ljud

Berače nas krivo presoja. —

(Konec slédi.)

Kakor je iz tega imenika razvidno, se Plener ni vpisal, ker je jako težko zagovarjati liberške prusake. Celo nekateri nemški listi prisnavajo, da je vlada pravilno ravnala in da je le predolgo molčala in trpela protiaustrijsko rovanje v Liberci.

Če pridejo vsi govorniki na vrsto, razprava danes ne bo dovršena, ker sedaj, ob polu treh popoldne, govori še le tretji govornik Prade.

„Res postalicae“.

(Izvirni dopis.)

II.

Veritas odium parit.

Ko sem poslal v dežel članka: »res postalicae«, sodil sem, da storim svojo časnikarsko dolžnost in uslugo resnici in pravici. Motil sem se.

»Res postalicae« so dvignile v slovenskem radikalnem časopisju »urbi et orbi« toliko prahu »pro nihilo«, da bi bile uničile mene in one dostojanstvenike, katerih osobno čast branijo, ko bi ne bile oprte na neomajena »fakta« in dokaze, katerih nikakova »replika« zanikati ne more.

In ker izzivanja zaradi izdaje domovinske, katero je provzročila »risum teneatis« ta obramba ni konca, poizvedoval sem še jeden pot po zanesljivih virih najnovejše poštne »ilijade«, po katerih pisem danes: »res postalicae« v drugi in zadnji izdaji.

Neki nemški pisatelj trdi, da je kritika prava pravcata »vivisekcija« na kritikovani krivi ali nedolžni žrtvi. Da takova kritika boli skeli in peče, je naravno. Zaradi tega nerad poskušam »post pugnarum gravitatem« še jeden pot bolečo vivisekcijo poštne razmer na Slovenskem polagati »ad oculos« naroda slovenskega.

Vendar, da se izkaže dvakrat, kje je krivica kje pravica in da veruje tudi najbolj neverjeten bralec, da sem pisal z najboljšim namenom svojo apologijo in ker sem uverjen, da čista resnica več koristi naši narodni stvari, kakor zavijanje in neutemeljena zatožba posameznega, zavračam zopet z najboljšim namenom sledečo zatožbo:

»Slovenski Narod« toži, da tržaško poštno nadravateljstvo ne postopa pravilno glede narodne enakopravnosti, ker pošilja slovensčine nezmožne uradnike v Ljubljano.

Ko bi se izvajal poslednji nedostatek v istini principijelno, kakor tudi »Narod«, vjemali bi se mi popolno z njegovo obrambo narodnih nam pravice, a da to ni istina, svedoči najbolje, kako zlobne sotrudnike ima »Narod« ali pa kako nezanesljive vire zaščitnik gg. postarjev v deželni zbornici.

Istina je nasprotno. G. nadravatelj v Trstu poslal je letos provizorično dva slovensčine nezmožna mlada uradnika v Ljubljano in baš ta pregrešek zakrivila je njegova naklonjenost do slovenskih poštne praktikantov; kajti pomagati jim je hotel s tem do gotovega avanzovanja. Gospod nadravatelj se je namreč pogosto prepričal, da baš slovenski poštne praktikantje slabo vspevajo pri strogem prometnem izpitu iz poštne in brzojavne predmetov in da zaostajajo v avanzovanju za svojimi tovariši v Trstu, ker nimajo priložnosti udeležiti se teoretiškega pouka v prometnem tečaju v Trstu.

Baš iz tega vzroka je poklical letos g. nadravatelj vse slovenske praktikante v dotični prometni tečaj in ker mu je manjkalo popolno sposobnih namestnikov praktikantov, pozval je začasno in le za »notranjo službo« dva slovensčine nezmožna uradnika v Ljubljano. Čuj, narod slovenski, »hinc illae lacrimae«, to je v nebo kričeči greh, ki se je zakrivil nad tvojimi sinovi, ki si iščejo po dolgem šolskem trudu kruha v domovini!

Očetovski skrbi g. poštne zagovornika se bodo zahvaljevali v bodoče naši sinovi, če se jim bode vzela zopet prilika udeležiti se prometnega pouka, če bodo padali pri izpitu, če jih bodo prekoševali tujci zaradi svojih izpitov in se pošiljali k nam v Ljubljano, ker v istini pomanjkuje slovenskih vajencev.

Ves slovenski narod se prepriča na podlagi teh istinitih fakt, o katerih poizve lahko na ljubljanski pošti, kdo je njegov in njegovih sinov prijatelj, isti ki sčuje nepoučen proti pravični oblasti, ali tisti, ki skrbi za boljšo bodočnost slovenskega uradništva.

Dalje si upamo trditi, da mej 61 uradniki na ljubljanski pošti dva slovensčine nezmožna in le

začasno v notranji službi vmeščena ne bodeta pokopala naših narodnih in zajamčenih pravic.

»Somnus et vobis tandem veniet«, kličemo dalje klevetnikom g. nadravatelja tržaškega, ako jim povemo, da službuje tudi v Trstu celih petindvajset slovenskih uradnikov, ki ne umejo laščine, akoravno je neki poslednja v Trstu tudi neizogibno potrebna, kakor v Ljubljani slovensčina. Vprašajte te naše rojake v Trstu, ali jim steje g. nadravatelj v greh njihovo službeno poluzmožnost, ali ne avanzujejo vedno s drugimi tovariši, ali se jim godi sploh najmanjša krivica v tej zadevi.

In baš pri poslednjem imenovanju višjih poštne uradnikov za Ljubljano, pokazalo je zopet poštne nadravateljstvo svoje pravicoljubje; kajti predlagalo je ministerstvu samo Slovence, akoravno je imelo na izbero tudi starejih laških in nemških uradnikov.

Dalje poklicala sta se vže tudi ista slovensčine nezmožna uradnika iz Ljubljane v Trst nazaj, ker so napravili ljubljanski praktikantje povoljne izpite in imajo upanje, da avanzujejo za asistente le zaradi naklonjenosti g. nadravatelja.

Tu se pač vsiljuje vsakemu, ki je zmožen soditi o pravici in krivici vprašanje: Kje naj iščemo oblast, ki skrbi v istini tako pravično za mlade svoje uradnike?

In slovenski poslanec kliče takovega dostojanstvenika na zatožno klop!

Daljni »objectum criminis« poštne nadravateljstva je, da ponavljam še jeden pot vže interpretovane pregreške, znana zadeva o dvojezičnih poštne pečatih.

Omenil sem vže v prejšnjih člankih, da poštne ravateljstva niso kompetentna razsojevati o dvojezičnih pečatih, temveč da o njih odločuje v prvi instanci ministerstvo!

Ako o tej zadevi dotična poročila poštne oblasti leže leta in leta v prahu raznih prezidialnih političkih pisarn, zato ne morejo biti odgovorna poštne ravateljstva.

O istini teh podatkov lahko poizvedujejo naši gg. poslanci na dotičnih mestih. Morda poprašajo s tem tudi našega bivšega g. deželnega predsednika ob priliki, ko mu nesó deželno zahvalo v Gorico, saj jim on lahko pojasni, kje počivajo »akti« o pečatih zadevah slovenskih pošt — »Hic Rhodus«.

Konečno omenjam, da g. poštne preglednik za Kranjsko ne potrebuje več našega nepristranskega peresa, ako hoče obelodaniti vsaj nekaj priznalnih pisem, katera se mu pošiljajo od slovenskih postarjev za njegovo delovanje.

Če bode taka pisma poslalo onih 43 reci: triinštrideset slovenskih postarjev, ki so bili od 1. oktobra 1889 do 31. oktobra 1892 v službeni disciplinarni in kazenski preiskavi in mej temi onih 26 reci: šestindvajset, ki so bili v istini ali kaznovani, ali celo odpuščeni, ali katerim se je pošta odpovedala — »seveda« po krivem, ne vemo, vsekako pa označuje ta žalostna poštarska statistika, da g. poštne preglednik — ni in ne more biti priljubljen pri vsakem g. postarju — in kdo da je zakrivil njegovo strogo postopanje.

Dalje nam tudi še ni znano doslej, ali je bila že deputacija gg. slovenskih postarjev pri svojem javnem zagovorniku z zahvalno adresom v roci, verujemo pa, da se po pravici kaznovani postarji radi skrivajo za naše gospode prvake, meneč, da je od njihove zaslužene graje — zavisen blagor slovenskega naroda, in ki napačno sodijo, ako mislijo grešiti v svojem poslu na radikalnost svojega mišljenja. To je zadnja beseda o poštne razmerah, katero zaključujem z dobro vestjo, da se je vresničila i v njih prislovica: Veritas odium parit.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. decembra.

Notranje dežele.

Dispozicijski zaklad in Hohenwartov klub. Omenili smo, da je pri glasovanju o dispozicijskem zakladu manjkalo mnogo desničarjev. Kakor vé povedati »Vaterland«, se štirje konservativci zaradi bolezn niso udeležili seje, jeden je zaradi nujnih rodbinskih razmer moral iti domov, jeden dalmatinskih poslancev je zaradi neke pravde domá. Klaič bi pa bil glasoval z desnico, ali o pravem času iz Dalmacije ni mogel priti na Dunaj. Po tem takem so tudi čisto slučajne stvari pripomogle levi-

čarjem k zmagi. Mi sevoda zastran Dalmatincev ostajamo popolnoma pri svojem mnenju, da bi bilo bolje, ko bi gospodje bili bolj na Dunaju, potem bi glasovanja tako lahko ne zamudili. Tako se utegne še večkrat prigoditi, da bodo pri odločitvah glasovanih podlegli desničarji, kar jim bode gotovo v škodo. Posebno v sedanjih kritičnih razmerah bi morali biti vedno vsi poslanci na Dunaju.

Levica in grof Taaffe. Glavno glasilo levičarjev prorokuje, da se bode grof Taaffe kesa, da je od sebe odbacnil levičarje. Vidi se na njem, da se je postaral, in kmalu se bode prepričal, da njegove telesne in duševne moči niso po tem, da bi mogel prenašati vsa duševna vznemirjenja. Potem ta židovski list preti, da bodo kapitalisti delali vladi sedaj tudi večje težave pri nakupovanju zlata. Brez protisemitov in Mladočehov Taaffe ne dobi večine. Z Mladočehi in protisemiti se pa Avstrija ne bode dala vladati. Ko bi se to poskusilo, bode se levica tako ustavila, da pride do parlamentarne krize. Vidi se, da Taaffe peša, in levica je prav storila, da se je odločila od njega, da je ne spravi v pogubo. — Iz vsega tega se vidi, da levica že obupuje, zaradi tega pa že tako preti in zabavlja. Ko bi Taaffejeve moči zares tako pešale, bi levica pač tako ne tugovala, da so jo odrinili v stran.

Levica in Hohenwartov klub. »Neue Freie Presse« je v nedeljo naravnost povedala, da je jedino Hohenwartov klub vzrok, da je levica šla v opozicijo. Naj bi se torej tudi imenoval nov minister za Češko, vse to bi levica pretrpela, da bi le Hohenwartov klub se razbil. Tudi z Mladočehi bi se poprej levica pobotala. Vpraša se torej, zakaj je pač ta klub tako se zameril levici. Odgovor ni težek, v tem klubu sedé pravi katoliški politiki, ki gledajo, da se krščanske ideje uvedejo v življenju in se s tem tudi uredi konec oni svobodi na narodno-gospodarskem polju, ki uničuje nižje stanovne. Liberalci bi radi zopet začeli ono politiko, ki je državi požrla toliko milijonov, spodkopala blagostanje srednjim stanovom. Nikakor ne gre le za celokupnost države in nemštva, kakor trdijo liberalni listi, temveč v prvi vrsti za židovski dobiček.

Vnanje države.

Panamaska aféra je vedno bolj zamotana. Vedno prihajajo na dan nova imena mož, ki so dobili denarje od družbe. Državni pravdnik ima bajé zaznamovanih že 600 takih poštenjakov. Sicer je pa vsa preiskava težavna. Može niso naravnost na svoja imena jemali denarja, temveč so imeli najete druge ljudi, na katerih imena so se pisali cheki. Zato pa ni lahko priti do živega pravim sleparjem. Sicer jih je pa tudi jako mnogo, ki bi radi vse potlačili, ker vsa stvar škoduje že francoskemu kreditu. Ko bi bili vedeli, kako daleč da ta stvar sega, bi morda še preiskave ne bili začeli. Nekoliko je pa sevoda odločilne kroge prisililo javno mnenje, da so morali nekaj storiti. Radi se republikanci itak niso odločili za preiskovanje in pretresovanje te stvari, ker bodo s tem moralno uničeni mnogi njih kolovodje.

Revizija ustave v Belgiji. Čudno je, da je v Belgiji senat za večje razširjenje volilne pravice, nego pa zbornica poslancev. V senatovi komisiji so bili vsprejeti nekateri predlogi, s katerimi bi se Belgija precej približala občni volilni pravici. Komisija je sklenila, da se dá volilna pravica vsem, ki so dobro dovršili vojaško službo, in pa rodbinskim očetom, ki so spolnili trideset let in imajo najmanj tri otroke. Izrekla se je pa tudi za oblatorično volitev. Ti predlogi setajo tem dalje, ker se bode v Belgiji prej ali slej morala vpeljati tudi občna vojaška dolžnost. Po sklepih bi dobilo volilno pravico jako mnogo delavcev, ki bi jo po sklepih zbornične komisije ne imeli. Seveda se ne vé, če bodeti zbornici pritrđili sklepom senatne komisije. Posebno večina zbornice poslancev se bode upirala.

Izvirni dopisi.

Iz Rima, 2. decembra. (Raznosterosti.) Danes ob polu 11. uri je bila v nemški cerkvi »S. Maria dell' Anima« slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, katero je daroval msgr. dr. Nagl za presvetlega cesarja avstrijskega in cesarsko hišo. Ta sv. maša je bila ustanovljena leta 1888 v spomin štridesetletnice vladanja cesarjevega.

Sv. opravila sta se udeležila avstrijski zastopnik pri sv. Stolu, grof Bevertera, avstrijski veleposestnik pri Kvirinalu, baron Bruck, kardinal Masella kot protektor zavoda, znani škof Sogaro, ki že več časa biva v »Animi«, dominikanski general Frühwirth, msgr. de Waal in mnogo drugih členov tukajšnje nemške in avstrijske kolonije.

Koncem sv. maše je »regens chori« dr. Müller zaigral avstrijsko cesarsko himno, ki je piscu teh vrtic in gotovo tudi vsem navzočim Avstrijeem vzbujala sladke spomine na avstrijski dom. Da, živela Avstrija, živeli tudi oni, ki delujejo v blagor Avstrije in posameznih njenih narodov po geslu: »Vse za vero, dom in cesarja!«

Brasilijska vlada pričenja opoščati boj proti katoličanstvu, kajti namerja svoje poslanstvo povzdigniti v veleposlanstvo. Za to mesto je bajé izbran sedanji brasilijski poslanik v Bernu (v Švici), baron d'Andrada.

Nedavno je bila slovesno otvorjena nova dvorana vaticanske knjižnice v navzočnosti knjižničnih uradnikov in onih učenjakov od vseh vetrov, ki v arhivu proučevajo razne vire. Slavnostni govor je govoril kardinal Capececi, ki je obširno razpravljal, kako mnogostranski je sv. oče Leon XIII. pospeševal védo in slovstvo ter učenjakom vsega sveta dal priliko, da morejo nadaljevati svoja raziskavanja v arhivu in knjižnici. V tej novi dvorani je učenjakom na razpolaganje do 20.000 zvezkov, večinoma znamenitih novih del.

Za škofovsko petdesetletnico sv. očeta se je sestavil poseben odbor, kateremu je na čelu kardinal Parochi, ki je bil dné 27. novembra v avdijenci pri sv. očetu ter jim predložil program slavnosti. Ta program je objavila današnja „La voce della verita“. Glasi se v glavnih točkah:

„Zadnje tri dni tekočega leta bodo kot priprava slavnosti v cerkvi „Del Gesù“ slovesna opravila, pri katerih bode govoril o. Zocchi iz družbe Jez. Na praznik Svetih Treh Kraljev bodo sv. oče vsprejeli otroke rimskih družin, kateri jim izročé primeren dar v znak otroške udanosti. Dné 18. februarija bodo sv. oče vsprejeli osrednji slavnostni odbor, odsek za javne slavnosti in odbor rimskih gospej, ki bodo sv. očetu poklonile krasno mašno obleko, katero bodo sv. oče drugi dan oblekli v cerkvi sv. Petra. Dné 19. februarija, ob petdesetletnici škofovske službe, bodo sv. oče v cerkvi sv. Petra darovali sv. mašo v navzočnosti domačih in vnanjih duhovnih in svetnih dostojanstvenikov. Dné 20. februarija bode v cerkvi sv. Janeza v Lateranu o priliki obletnice papeštva sv. očeta slovesna zahvalna pesem. Dné 21., 22. in 23. februarija bode tridnevica v cerkvi sv. Lavrencija in Panisperno, kjer so bili sv. oče v škofa posvečeni. Dné 26. februarija bode osrednji odbor obdaroval in pogostil 100 revnih starčkov, katerim bodo stregli gospodje in gospe rimske aristokracije. Koncem februarija bode v cerkvi „12 apostolov“ slovesna akademija. Dné 3. marca v spomin papeževga kronanja v vaticanski baziliki slovesni „Te Deum“. V postu bodo v štirih cerkvah ljudski misijoni; dné 11. aprila zopet slovesen „Te Deum“ v cerkvi „S. Maria Maggiore“. Skupni romarski zbori od vseh krajev se bodo vsprejemali celo leto 1893 v določenih dnéh od osrednjega odbora. Za to slavnost se bajé tudi pripravljajo svetinje za romarje; na sprednji strani bodo imele podobo sv. očeta z napisom: „Anno quinquagesimo ab initio episcopatu“. Na drugi strani: „Oleo sancto meo unxi eum“. Bog daj čuvaju vaticanskemu dočakati prelepih teh slavnostij!“

Liga + 57.

Iz Zagreba, 3. decembra. (Novi cerkveni statut za grško-iztočno cerkev.) Glavna naloga sedanjemu srbskemu kongresu v Karlovcih je sestava organičnega statuta za vredbo pravoslavne cerkve. Vsa cerkvena uprava je bila dozdej v občini, kakor tudi na kongresu v rokah posvetnih zastopnikov. Samo v čisto dogmatičnih zadevah je odločevala sveta sinoda, ki je sestavljena iz duhovnih dostojanstvenikov. Ali pojmovi, kje prestaja uprava in kje se začenja dogma, niso se dali večkrat lahko razpoznati, pa je zatorej večkrat kongres razpravljaj o dogmatičnih zadevah, sinoda pa se je mešala v upravo. Sedaj predloženi statut pa gre za tem, da dobi hierarhija odločilno pravo v cerkvenih zadevah, v upravnih pa pravo inicijative in vodstva in da se konečno točno opredeli delokrog sinodi in cerkvenemu kongresu. Takozvana avtonomna ali umerena stranka je napela vse sile, da s pomočjo vlade dobi večino za ta statut, kar se jej je tudi posrečilo, kajti pri glasovanju je zmagala z dvema glasoma.

Vendar pa je ta zmaga prav jalova, ker se je več članov, ki so sicer glasovali za statut, pred glasovanjem izjavilo, da bodo pri pojedinih paragrafiht zahtevali cele popravke po nazorih protivnikov tega statuta. To pa ne pomeni nič drugega, nego da bode statut tako predelan, kakor ga želi imeti opozicija, h kateri pripada tudi baron Živković, nekdanji predstojnik notranje uprave na Hrvatskem. Posebno je zavzeta proti statutu radikalna stranka, ki sedanjemu kongresu odreka celo pravico, da sme razpravljati o tej zadevi, kajti sedanji kongres je le volitveni kongres od l. 1890, ki je imel pravico vo-

liti novega patrijarha in nič drugega. Drugi radikalec dr. Milan Božski je zopet dokazoval, da obstoji vsa srbska avtonomija le na temelju nekih privilegij, ki pa še dozdej niso postali zakon niti na Ogerskem, niti na Hrvatskem. Vrh tega imajo Srbi sicer postave, sklenjene na ogerskem zboru od l. 1867, in one hrvatskega zbora od l. 1868, sprejeta po ogerskem kroju. V teh postavah pa ne stoji nič drugega, nego da se morejo Srbi posluževati svoje avtonomije v obsegu omenjenih postav. Ali o pravo srbske avtonomije ni nikjer nič uskonjenega, pa se more zatorej o njej različno soditi in tolmačiti, kar pa more biti za Srbe le osodepolno. V to postavo ni celo sprejeta svobodna volitev srbskega patrijarha. Ravno tako ne more Srbe braniti navidezna avtonomija proti novim postavam, ki se v najnovejšem času sklepajo na Ogerskem, posebno o vrevevanju šol, ker hočejo Madjari z vso silo že v ljudske šole uvesti madjarski jezik.

To so zares tehtni dokazi, da tako zvana srbska avtonomija zares ni varna pred Madjari, kolikor ima pa v tem pogledu govoriti hrvatski sabor, morejo biti Srbi brez skrbi za svoje pravice, saj se tudi dozdej ni v hrvatskem zboru izdal noben zakon, ki bi bil le najmanje okrnil njihovo avtonomijo, česar dotični govornik seveda ni hotel omeniti radi poznatega antagonizma mej Hrvati in Srbi. Liberalna stranka hoče na vsak način gospodstvo naroda vzdržati ter nikakor prepustiti, da ima v občini duhovnik prvenstvo. Le-ta stranka pobija mnenje, češ, da cerkev obstoji iz dveh faktorjev, iz duhovnega in posvetnega, kajti obadva predstavljata narod, vkupni narod pa predstavlja cerkev. Po njihovem mnenju je tudi gospodstvo posvetnih zastopnikov na kongresu opravdano, kajti tukaj se ima razpravljati le uprava, a dogmatične zadeve pa naj spadajo v sinodo.

Da se je pa statut sprejel v glavni debati, odločil je največ govor Daniela Stankovića, ki je pravo zadel, ko je rekel, da naj v cerkvenih zadevah odločuje le duhovnik. Politika naj se v te zadeve ne meša, kajti ona je nestalna, cerkev pa ima skrbeti za svoje zadeve ter naj ima tudi svoje stalne branitelje, ki morejo biti pa le duhovniki.

Bode li od tega statuta za cerkev kaj koristi, videlo se bode, kako ga mislijo predelati. Vsekako bi se morale cerkvene zadeve, posebno dogmatične, prepustiti le duhovnikom; pri upravnih zadevah pa bi morale paziti vse stranke, da ne dobi država prevelikega vpliva, kar se je pokazalo že s tem, da se je kongres odprl na ozemlju kraljevine hrvatske v madjarskem jeziku. *) V tem pogledu bi moral biti kongres složen ter varovati svoje pravice tudi v narodnostnem pogledu, ker Madjari v novejšem času ravno v narodnostnih zadevah prezirajo vse postave nasproti drugim narodnostim.

*) Iz tega se vidi, koliko je za narodnost vredna po naših liberalnih listih toliko hvaljena in zaželena „narodna cerkev“; ona ni v korist narodu, pač pa njegovim tlačiteljem. Op. vred.

Socijalne stvari.

Panama. Poročali smo že našim bralcem o škandalu brezvestne špekulacije, ki je milijarde požrl francoskemu ljudstvu in jih spravil v žepe denarnih mogotcev. Pripovedovali smo že, kako grdo so vplivali na javno mnenje, kako so kupovali poslance in časopise, a brez dvojbe največji agitacijska moč je bila slava Lessepsova. Po njegovem načrtu se je skopal sueški kanal in celi svet je tedaj s spoštovanjem izgovarjal njegovo ime. H krati je sueško podjetje imelo ogromnega dobička. Akcije po 500 fr. so kmalu došle na 2800 fr.; dividende je znašala nad 100 frankov, t. j. 20 odstotkov. To je dalo Lessepsu ime, da so ga poslušali kot orakelj, ko je sprožil misel, naj se predre panamska ožina. Jedini Lerua Boljé se je drznil v tem obziru ustavljati avtoriteti Lessepsovi in svariti občinstvo, naj se ne udeležuje tega tako težkega podjetja. Leta 1879 se je pričelo delo; do leta 1886 so sicer izdali že milijone, a uspehov toliko kot nič. Lesseps je potoval v Berlin, da bi nemško borzo pridobil za-se; Viljem I. ga je sicer jako ljubeznjivo sprejel, a borza se je vendar le jako malo udeležila panamske špekulacije. Do leta 1889 so potratili več, nego milijardo, namestu proračunjenih 600 milijonov goldinarjev, delo pa je zastalo; stotisoče so dajali za reklamo in podkupovanje, za delavce pa niso imeli ni zaslužene plače. Na tisoče delavcev ni dobilo svojih zaslužkov. Akcije so padle skoraj na nič in konec: mnogo jih je obožalo, in sedaj ima svet

samo — senzacijo, ko gleda, kako se razvija notranja skrita zgodovina te orjaške sprijenosti. — Vlada je padla; Bog daj, da bi novi kabinet uporabil vsa dopuščena sredstva, da se kaznujejo krivci. — Dasi je stvar umazana in tudi za parlament ni lepa, vendar nas veseli, da je še toliko poštenja v večini narodnih zastopnikov, ki nočejo nikakor prepustiti, da bi se, kolikor je mogoče, vsaj sedaj ne popravil ta grozni škandal. — Rajnahov samomor je sedaj jasen. Dobil je 10 milijonov, da bi jih uporabil za agitacijo po časnikih; dokazati pa je mogel samo to, da je 3 milijone uporabil. Trdi se, da je 300.000 frankov bilo treba vladi dati za politične namene. 600 imen podkupljenih mož ima državni pravdnik; saj ni čuda; izmej 1300 milijonov se je le 417 milijonov izdalo za dela pri predoru. — Lepe stvari se poročajo poleg tega iz Pariza. Ondu je nad 1000 propadlih delniških družb; pred kratkim je bil obsojen oskrbnik pomočnega zavoda v 11. okraju pariškem, ker si je vzdrževal svojo mètreso z ubožnimi novci. Trije oskrbniki iz 7. okraja so pa zaprti zaradi izneverjenja.

V Kavkazu je bila letos jako dobra letina. Vina je toliko, da vinogradniki ne vedé, kam z njim. Zato se pa trgovci z vinom kar norčujejo iz cene. Za Božjo voljo prosijo vinogradniki, naj vzemó mošt po 80 kopejek vedro, a še ta cena se zdi trgovcem previsoka. Izvrstnega starega buločavrskega vina se je nedavno prodalo 125 velikih butilj za — 7 rubljev. Tudi v Kavkazu je tedaj huda kmetiču.

Bodoče podržavljenje južne železnice. Pred kratkim sem se peljal po južni železnici. V vozu, v katerem sem bil jaz, pristopi na neki postaji delavec južne železnice. Ker mi je bil znan, vprašam ga, kam se pelje? Odgovori mi, da že dalj časa popravlja in „fika“ čuvajnice in druge zgradbe pri južni železnici. Starih in trohnenih njenih reči odstraniti mu ni dovoljeno pri popravilu, treba mu je le malo zakitati in potem pa dobro prebarvati; da bo le toliko časa trpelo, dokler država ne prevzame južne železnice, potem bo že država delala. Tako se menda popravlja in flikajo tudi mostovi in druge zgradbe pri tej železnici, n. pr. Štampetov most nad Vrhniko itd. Lepa priprava za podržavljenje!

Hrvaško-slavonsko poljedelstvo. „Obzor“ številka 268 donša v uvodnem članku podatke, kako peša živinoreja na Hrvaško-Slavonskem in kako vsled tega sastaje in hira vse poljedelstvo. Žalostna resnica, da v plodoviti in za poljedelstvo kakor navlašč pripravni zemlji 20 odstotkov žita za domače potrebe zmanjkuje, govori pač dovolj glasno. Teh 20 odstotkov morajo ali dovažati, ali pa morajo vživati raznovrstne surogate. Vrh tega je podnebje postalo mnogo bolj nemilo, nego je bilo pred leti, in to vzlasi zato, ker so se izsekali velikanski gozdovi. Ob rekah ni več gozdov, zato so pa preplavljenja jako pogosta. Viharji, strela in toča jako pogosto obiskavajo zemljo, — prebivalstvo pa raste in z njim — revščina. Zemlja za obdelovanje se sicer jako množi vzlasi z izsekavanjem, toda da se obdela, treba je živine in gnoja. Gnoja pa je sedaj 150.000 do 200.000 voz manje, nego ga je bilo leta 1869. In tudi takrat še ni zadostoval za vso zemljo, kolikor se je je imelo za obdelovanje. Vzemimo, da se potrebuje za obdelovanje 10 juter dva vola, ali za 15 juter dva konja. Leta 1869 je bilo 194.293 volov, s katerimi se je dalo obdelati 971.151 juter; konj pa je bilo 258.858; v najboljem slučaju se jih more rabiti za poljedelstvo 60 odstotkov; odšteti moramo namreč žrebeta in konje, ki so se rabili za druge namene. S 155.313 konji pa se je dalo obdelati 1.164.847 juter, vsega skupaj tedaj 2.135.998 juter. Zemlje pa je bilo približno 2.277.883 juter. Tedaj še takrat ni zadostovalo število živine za obdelovanje. — Leta 1880 je obsegala zemlja, poljedelstvu namenjena, 2.338.506 juter, tedaj več nego leta 1869; živine pa je bilo manj; in sicer volov 177.159, konj pa 217.112 (tedaj okrog 130.266 za delo); ti so mogli obdelati le 1.862.795 juter. Leta 1885 se je zopet pomnožila obdelana zemlja; znašala je 2.361.823 juter, živine pa je bilo manj; istotako žalostno razmerje se nam kaže leta 1890, ko se je zopet za 27.980 juter več zemlje obdelavalo. — Kako pa se obdeluj, ko ni živine in vsled tega ni gnoja. Ogromno število hrvaških malih gospodarjev nima sedaj ni volov ni konj in pomaga si s tem, da si jih izposoja, ali pa uporablja krave kot vprežno živino; čisto pa celo z motiko skuša nadomeščati plug. V prvem slučaju je obdelovanje predrago, v drugem izgublja koristi, ki bi mu jih je sicer dajala krava, v

tretjem pa je obdelovanje izredno slabo. — K temu bo vsled vedno slabših vremenskih razmer tudi vedno slabši letina in uboštvó bo raslo. Denar, ki se sedaj trosi v povzdigo kmetijstva pri naših sosedah, je skoraj izgubljen, dasi doseza milijone; saj je samo za vravnauje rek izdalo od leta 1874-1890 celih 5,074.432 gld. Vzrok je temu tisti, kot pri naših jednakih zadevah: nikdo se ne vjunačuje, da bi zlo uničili v korenini, marveč samo — krpa se. Tudi v naši deželi še čaka vodogradno delo v obilici. Kedar se začne, začni se na pravi vednostni podlagi korenito in temeljito! — Ni čuda, če se na Hrvaškem in Slavonskem vsled tega vedno manj prižanje. Oglejmo si dve znatno dobri letini. Leta 1885 se je našelo 11,261.356 hektolitrov, tedaj 5-22 hektolitrov po jutru, ali 5-53 hektolitrov na vsakega prebivalca. Leta 1890 se je priželo 11,530.652 hektolitrov, ali 4-82 hektolitrov po jutru, tedaj 5-28 hektolitrov na vsakega prebivalca. Slabo se tedaj godi našim sosedom! Tudi pri nas bo vedno manj živine; na Gorenjskem v kratkem ne bo več planinskih pašnikov in vsled tega bo ogromno se zmanjšalo število živine. Na Dolenjskem je že sedaj ni mnogo in ker se v novejšem času skoro v vsaki občini skupni pašniki razdeljujejo, je bo tudi tam vedno manj. In nasledek temu bo tudi pri nas vedno bolj množiči se kmečki proletarijat, vedno naraščajoča revščina, katere žalibog v naši deželi tudi sedaj že ne manjka.

Udanostne izjave.

Udanostna izjava občine Gora pri Sodrasci se glasi:

V srce nas boli, ko slišimo, kako liberalci napadajo Vašo preuzvišeno osebo. Pač so ti ljudje oni krivi preroki, o katerih govori sv. evangelij, katerim se pa mi ne damo zapeljati. Naj se le zbirajo okoli svojih pogubljivih nauk, naj le gledajo iz svojih »zračnih višin« zaničljivo na nas, mi se hočemo v kljub temu zbirati okoli sv. Očeta okoli Vas, svojega višjega pastirja in svoje duhovščine. — Po soglasnem odborovem sklepu Vam tem potom, milostljivi knez in škof, izražamo popolno udanost in neomahljivo zvestobo. Kakor gore hočemo nepremakljivo stati v vsakem boju na vaši strani.

Občinski odbor na Gori 22. novembra 1892. Karol Kvas župan; Miha Lavrič, Primož Čampa, Janez Vesel, Franc Arko, Jožef Gornik, Alojz Gornik Jakob Levstik, odborniki.

Izjava občine Leskovec pri Višnji Gori:

Naša občina leži v hribih, s svetom se ne pečemo veliko, vendar pa tudi k nam prihaja nekaj dobrih časopisov, iz katerih smo z britkostjo zvedeli, kako so se začeli nekaj edini Slovenci cepiti med seboj! Prenapeti narodnjaki so posebno po katoliškem shodu začeli napadati Vašo Preuzvišenost. Izmišljevali so si neke okrožnice; a ko se jim je jasno dokazalo, da tacih okrožnic ni nikjer vendarle niso bili toliko pošteni, da bi bili neresnico preklicali, iz čegar moramo sklepati, da so imeli namen pri ljudstvu vzbuditi nezaupanje do višjega pastirja. Pri nas tega namena niso dosegli!

Najudaneje podpisani občinski zástopniki odločno in javno obsojamo vse napade na prvi slovenski katoliški shod in na Vašo prevzvišeno osebo. Izrekamo vam svojo verno udanost in neomahljivo pokorščino. Pri Vašem težavnem apostoljskem delovanju, naj boče Vaši prevzvišenosti v tolažbo prepričanje, da verno slovensko ljudstvo, tako v verskih kakor tudi v narodnih zadevah, v ogromni večini stoji na strani svojega preljubljenega knezofškofa.

Občina Leskovec pri Višnji Gori dne 18. novembra 1892.

Anton Dremelj, župan; Martin Stepec, Ant. Čoz, občinska svetevalca; Jož. Klemencič, Janez Čoz, Fran Rus, Jož. Bérčan, odborniki.

Udanostna izjava občine Rovte slove:

V sedanjih viharnih za katoliško cerkev tako neugodnih in britkih časih stejemo si tudi mi podpisani v lepem soglasju z drugimi zavednimi katoliki naše škofije v dolžnost, da izrekamo Vam, kot našemu Nadpastirju, v svojem in v imenu cele rovatarske občine neomejeno udanost, kakor tudi svoje globoko sožalje zaradi znanega krivičnega sumničenja, katero je v novejšem času letelo na Vašo visoko osebo. Nadalje očitno javljamo, da namerimo I. katol. shoda v Ljubljani in ostanejo

priliki imenovanega shoda na dnó srca razveselili. To so bile v resnici možate, jasne in prepričevalne besede, izgovorjene na pravem mestu in o pravem času, pač vredne, da se zapisejo v povestnico naše mile domovine.

Občinski urad Rovte pri Logatcu dné 12. novembra 1892.

Tomaž Runc, Gasper Ravčič, Ant. Belečić, Janez Petkovšek, Franc Hladnik, Janez Jurca, Jakob Kunc.

Izjava občine Preserje pri Ljubljani;

Z veseljem se pridružimo podpisani občinski odborniki preserske občine vrlim slovenskim možem ki Vam pošiljajo dan za dnevom udanostne izjave. Ljubili in spoštovali smo vas vedno; udani in pokorni smo vam bili vsikdar. Zdaj pa ko Vas napadajo nasprotniki, — naj vedo, da naše zvestobe in ljubezni do Vas nam ne bo vzel nikdo nikdar. Ravno ti napadi na Vašo Preuzvišenost nas prisilijo, da Vam naznanimo svojo ljubezen in zvestobo.

Preserje dné 19. novembra 1892.

Andrej Peteln, I. svetovalec; Franc Trojer, II. svetovalec; Jože Peteln, Matevž Smole, Jože Persin, Gregor Rogelj, Franc Cvar, Franc Kržič, Anton Grum, Matija Šivic, Jakob Šustarsič, Jože Zitko, Matija Jerina; odborniki.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 7. decembra.

(Prevzvišeni gospod knezofškof ljubljanski), ki so se povrnili nocoj z brzovlakom od štirinajst-dnevnih škofovskih posvetovanj z Dunaja, obhajajo danes svojo osmo obletnico, odkar so bili posvečeni v škofa. — Jutri podelili bodo v stolnici med pontifikalno mašo vernikom papežev blagoslov. — Ob veseli obletnici kliče ljubljenemu knezofškofu z nami vred gotovo vsak zaveden katoliški Slovenec iz dna srca: Na mnogaj leta!

(Vsakovrstni pojavi jezice.) Naš radikalni tovariš je vsled nesrečnega in istinito žalostnega konca v pravdni zadevi poljanskega popravka jako nervozen. V soboto se najpreje jezi, da tudi mi vemo, kako se je vršila razprava pred sodiščem. I no, saj vemo celo, kako se je hudovala radikalna gospoda in da je brezbrojnokrat ponavljala od nas navedene besede, kritikujóč je seveda po svoje. Vemo tudi, da je pooblaščenec „Narodovega“ vrednika vzlasti ugovarjal, da popravek zato ni stvaren, ker je naperjen le proti osebi dr. Tavčarja in da ima namen le tega predati javnemu zasmehu in zaničevanju; tega njegovega mnenja pa ni bilo slavno sodišče. Že iz tega se vidi, da je bil uvod govora upravitelja c. kr. drž. pravnika, ki smo ga priobčili v petkovi štev. našega lista brez dvojbe, potreben. Popravek se sprva ni sprejel iz političnih vzrokov, ne pa zato, ker ni bil stvaren. Uvodnih besedij pa mi, da govorimo s kratka, z „Narodom“ ne smatramo za „politično „verozpoved“ g. zastopnika javne obtožbe, marveč le za potrebno pojašnjenje cele zadeve. Če hoče biti Narodova gospoda pravična, ne more ni sama drugače izraziti zgodovinskega ozadja glede dopisa iz Poljan in popravka nanj. Ali ni boja mej Narodom in Slovencem? Ali ni v resnici napadal Narod duhovščine in ljubljanskega škofa? Ali se ne pošiljajo v resnici udanostne izjave, katere skuša sicer Narod smešiti, a brez sreče? In če se to konstatira, potem se imenuje to „politična veroizpoved“. Nam se zdi, da mora pravniku biti najpreje na srečo — resnica in da je popolna objektivnost njegova sveta dolžnost. Zato se ne zlagamo z Narodom v njegovi sodbi, pač pa menimo v svoji „moralni kakovosti“, da teroristična tendencija Narodove notice, ki ima poleg tega še precej denuncijatorične barve, ni posebno — lepa in da ni želeli, da bi se na tak način od politične stranke in političnega lista hoteli strahovati možje, ki v cesarjevem imenu na temelju državnih zakonov zagovarjajo pravico. — Taki pojavi užaljenega samoljubja niso na mestu. Sicer se pa tudi gledé na pondeljkovo Narodovo notico ne plašimo jezice liberalne gospode!

(Grad Haasberg pri Planini v ognju.) Iz Planine se nam poroča 6. t. m.: Nepopisen strah nas je pretresel sinoči ob 6. uri, ko je začelo nenadoma biti plat zvona in se je na cesti začel glas: „Ogenj, grad gori!“ — Kdor je stopil iz hiše, je v gledal krasni grad svetlega kneza Windisch-Graetzja v svetlem plamenu. Tleti je začel tram tik dimnika majhne podstrešne sobice, ne da bi bil kdo zapazil. Ogenj je lazel polzoma dalje med zidovijem, segel

potem kvišku pod streho in se naglo oprjel tramovja. Kmalu je bila malone vsa streha nad srednjim delom graščine v plamenu. Prvi je ogenj zapazil logarski adjunkt Dolence, idóč is pisarne proti Planini. Ker se mu je zadelo čudno svetlo ob tej uri, se ozre nastaj in vgleda grad Haasberg v ognju. Grajski gospodje uradniki in knežji sluge so naglo plautili z ročno brigalnico pod streho gasiti, in posrečilo se jim je zadrževati požrešni plamen, da ni mogel segati po stranskih dveh traktih graščine. Kmalu je bilo tudi gasilno društvo planinsko na mestu nesreče ter prišlo gašenje z novo brigalnico, ki je bila letos dne 4. septembra slovesno blagoslovljena. Gasilci so napeljali cevi po stopnjicah pod streho in v dobri pol uri je bil ogenj ugnan. Precej na to sta prihitali na pomoč še sosednji gasilni društvi iz Raketa in Postojine, dasi je bila nevarnost že odvrnjena. Tu se je pač vidno pokazalo, kako izvrstna pomoč proti grozoviti sili ognja so gasilna društva, ako imajo spretne načelnike, izurjeno moštvo in dobro orodje. Nova brigalnica planinska je pri tem ognju prvič stopila v delovanje in pokazala svojo velikansko gonilno moč, kajti brigala je vodo v mogočnem curku izpred vodnjaka pod gradom po mnogih ovinkih, raznih stopnjic visoko gori pod streho veličastne stavbe. V imenu svetlega kneza bodi javno izrečena čast in hvala vrlim gasilcem, domačim in tujim ter vsem dragim ljudem, ki so na ta ali oni način pomagali ogenj ukrotiti. Pohvalno treba omenjati vrlim naših deklet, s katerimi se v tem oziru pač ne more meriti nobena druga občina; tako naglo so pritekale s svojimi škafi, tako varno in neutrudoma so nosile vodo iz struge Unice po strmem klanecu in po neštevilnih hodnikih in polžastih stopnjicah v gradu na podstrešje. Ogenj je naredil škode za več tisoč goldinarjev. Pogorela je streha nad središčem splotja, zelo so poškodovani stropje nad veliko dvorano in obednico, ker je pretekala nabrizgana voda s podstrešja. Sreča, da je bil zrak miren, da je ravno ta dan sneg pokrtil streho in da se je vnelo zgodaj zvečer, ko so bili še povsod ljudje po koncu, sicer bi bil morebiti danes, ko to pišem, veličastni Haasberg kup okajenih razvalin. Od knežje rodbine sta bila doma le svetli knez in kneginja. Graščina je zavarovana pri graški vzajemnici. Opozarjamo slavno zavarovalnico, naj ne pozabi tukajšnjega gasilnega društva, ki zasluži pošteno nagrado, istatako naj ne pozabi družih oseb, ki so se odlikovale pri gašenju, zlasti pridnih deklet. Marsikateri gasilec je bil premočen do niti — v mrzli zimski noči to ni šala — in postavil je v nevarnost svoje zdravje in življenje. Zato se nadejamo, da bo zavarovalnica v polni meri pokazala svojo hvaležnost in velikodušje. Še nekaj. Za prvo silo je izvrstna pomoč zoper ogenj majhna ročna brigalnica, ki se lahko nese kamor drago. Nobena večja hiša, cerkev, šola, župnišče itd. naj ne bi bila brez jedne ali več. Gosp. Samassa jih prodaja — solidno narejene in po ceni. Naročite si jih!

(„Svoji k svojim.“) Dopis z Dolenjskega „Svoji k svojim“ v 277. št. Slovencevi me je napotil storiti že sedaj, kar bi brez tega dopisa storil še-le pozneje, namreč onemu podobarju iz Celovca, ki je doma iz Mirne peči, in na katerega ime se g. dopisnik ne more spomniti, izreči svojo odkritosrčno zahvalo za njegovo res lepo delo v podružnici sv. Franciska na Zelinjah — ter ga ob enem prav toplo priporočiti vsem čč. cerkvenim predstojništvom. — Gosp. Alojzij Progar je meseca julija prevzel popravo vseh starih altarjev imenovane podružnice; glavni altar je že zgotovljen, prav lepo in ukusno. Res je, da še celo delo ni gotovo; res je tudi, da g. Progar tukaj ne izdeljuje novih altarjev, ampak le popravlja stare; vendar tudi to delo kaže, da je res umetnik, ne pa mojsterskaza, o katerih govori g. dopisnik. Ne čutim se sposobnega, strokovno ocenjevati njegovo delo; ker sem pa gosp. podobarja skoraj vsak dan opazoval v njegovi delavnici, sem se prepričal, da dela vestno in natančno, brez one površnosti, koju pri sličnih delih opazujemo na le premnogih altarjih po deželi. Dalje je g. Progar takoj spočetka povedal, da podobne bo zlatil in srebrnil, kakoršne so bile prej, ker bi jih bilo škoda (podobe so po njegovih besedah pravo mojstersko delo, posebno nekatere; in res jih je polihromiral tako lepo, da jih je veselje pogledati. Barve so ukusno sestavljene in mične, ne le na podobah, tudi na altarji; očesa nikjer ne zali ista močno rudeča barva, ki je mnogi zlatarji nikdar dovolj ne morejo razpečati! — Ker

je tedaj gosp. A. Progar tukajšnje delo prevzel prav po ceni in ker ga izdeljuje z veliko skrbjo in natančnostjo, lepo in tudi strogo po cerkvenih določilih (tabrnakelj), ga podpisani rad in z veseljem priporočajo č. farnim predstojništvom s prepričanjem, da bodo z njegovim delom vsikdar zadovoljna. (G. A. Progar v Celovcu stanuje: Fleischmarkt št. 5.; do srede meseca januarja prihodnjega leta pa bode se delal tukaj na Želinjah, pošta Zgornje Trušnje, pri Velikovecu.)

Matevž Ražun, farni oskrbnik na Želinjah. (Z Razdrtega) dne 4. decembra se nam poroča: Poročilo, da se bode prihodnje leto nadaljevalo trasiranje železnice Loka-Divača, nas je jako razveselilo. Če tudi ni s tem rečeno, da je železnica gotova, vendar vidi se, da še mislijo na njo. Sploh pa je čudno, da je za to progno toliko pripravljana. Celih 20 let merijo in še zdaj je ni, dasiravno bi bila Avstriji in posebno Trstu zelo koristna, da, naravnost potrebna. Recimo, da se kdaj podere kateri velikih viaduktov pri južni železnici — kar ni nemogoče — nakrat je ves promet s Trstom ustavljen.

(Slovenski potovalen učitelj za Koroško.) Osrednji odbor „Koroške c. kr. kmetijske družbe“ je sklenil nastaviti za poskušajo privatnega docenta na tehnični visoki šoli v Gradcu, dr. Ernesta Krammerja kot učitelja na kmetijski šoli in slovenskega potovalnega učitelja.

(Zadušil) se je dne 20. nov. 28letni delavec K. Prešar v Ravni na Koroškem. Spal je z hlapcem K. Baherjem v neki izbi, v kateri so močno zakurili. Baherja so našli zjutraj brezvestnega v postelji. Prešarja pa mrtvega.

(Ogenj.) Poroča se nam: V Gaberku poljanske doline, loške fare, je v nedeljo popoldne pogorel velik hlev.

(„Liederhain für üst. Volksschulen?“) Minister za nauk je preklical odobrenje pesmarici za šole pod tem naslovom izdani, in dasi je zelo razširjena po šolah, mora biti odstranjena konci šolskega leta. Pač morajo to biti lepe pesnice!

(Osebna vest) Asistenčnim zdravnikom v rezervi imenovan je g. dr. H. Kosmač garnizijske bolnice št. 4 v Linču — pri kornem topničarskem polku pri Lobkowitz.

(Misijonarji) Včeraj je dospelo iz Skadra pet franciškanskih klerikov s svojim magistrom o. Vitalijanom iz Jakina v Lankovice, kjer se hoté posvetiti misijonarskemu poklicu.

(Umrl je v hlevu) posestnika in občinskega predstojnika Fr. Koširja v Brezji dne 3. t. m. 68letni prosjak Anton Suhadolnik iz Rakitne (ljublanske okolice). Suhadolnik je namreč prej ta večer prosil prenočišča pri Koširju, kar mu je le-ta dovolil, drugo jutro je gospodar v hlevu našel prosjaka mrtvega.

(Zoper versko šolo) praški „Národní Listy“ pišejo: „Naj si Tirolci, Gornjeavstrijanci, predarelski ali pa koroški Nemci ustanove šolstvo svoje po svoji fasoni, kaj nam do tega? Naj imajo klerikalno šolo, če jo hočejo. Vsakemu njega Podčbrady. Mi, narod Komenskega, je nečemo záse.“ — Uvažujemo li, da je Komensky jako iskreno priporočal versko šolstvo, dospejemo kmalu do obzora, da Mladočehi niso narod Komenskega in slednjemu delajo samo sramoto, ker se postavljajo po robu versko-narodnemu šolstvu. Geslo katolikom vedno bodi: Potegujmo se za versko šolo!

(Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti.) Jezikoslovno-zgodovinski razred je imel sejo v četrtek dne 24. novembra, kakor smo že poročali. Radoslav Sopišić je navel 26 listin tičočih se protestantov na Hrvaškem. Zanimiv je list Filipa Melanhtona s l. 1557, v katerem hrvaškim stanovom priporoča Ivana Drugnića povračajočega se domov. Opisuje tudi protestanstvo v — Karlovcu, v Koprivnici in Medjumurju. Zanimivo je, da so tudi štajerski stanovi prispeli, da so se izdajale hrvaške knjige v protestantskem duhu. Objavil je isti akademik tudi obilo listin, ki popisujejo, kako so se ustanavljale hrvaške garde na Nemškem; v 17. stoletju osobito na dvoréh saksanskega in brandenburškega kneza. Vseh listin, z večine pisanih hrvaški, je 17; 16 o gardi v Draždanah, a gardi v Potsdamu. Zanimive so vesti, koliko so služili gardisti in koliko so imeli veljave.

(Piva) se je skuhalo na Kranjskem meseca avgusta t. l. 2034 hektolitrov, na Štajerskem 48.211 hektolitrov, na Koroškem 10.920 hektolitrov in v Primorju 1117 hektolitrov itd. Največ piva se skuha

na Češkem, in sicer so ga v tem mesecu skuhali 629.795 hektolitrov in se je vplačalo pisanega davka 1.068.650 gl.; od 1. januarja pa do kance avgusta t. l. se je po vsem Avstrijskem skuhalo 10.668.944 hektolitrov.

(V Konjicah) se je revnim otrokom za zimski čas zopet letos 2. decembra slovesno otvorila obednica. Največ zaslug imo pri tem Kristina princezinja Windischgrätz. Iz lastne skušnje vemo, koliko mraza in lakote vzijejo šolski otroci, ki čakajo čez poludne popoldanskega poduka. V vseh večjih krajih, kodar je uveden celodnevni poduk naj prijatelji mladine za ubogo deco, ki ne more domu k obedu, napravijo jednake obednice. Če se združi nekaj premožnejših oseb, vzlasti bi priporočali ženam in gospodarjem ta predlog, ne bo težko opomoči zmrzujočim in stradajočim otrocišem!

(Treboveljska premogovna družba) je včeraj izročila poljedelskemu ministerstvu prošnjo, da se ji dovoli vzeti posojilo, in sicer 40 odstotno prijetno posojilo v skupni svoti okroglo jeden milijon. Posojilo treba družbi, da more v premogovnikih v Kočevju, v Lobojuh, Krapini itd. pričeti delo.

(Kranjska industrijska družba) je imela danes svoj občni zbor. Kakor je razvideti iz letnega poročila za poslovno leto od 1. jul. 1891 do 30. junija 1892, stanje raznih podjetij in obrtov ni kaj povoljno, zlasti v razpečavanju izdelkov. Pri kulturah n. pr. gozdih, njivah, travnicah, pašah itd. je čistega dobička 10.254 gl. 52 kr.; dohodka so fužine imele 61.928 gl. 53 kr., ljubljanski parni mlin v Travnški ulici ima — kakor vsako leto — izgube 14.277 gl. 46 kr.

(Tiskarji v Zagrebu) so v soboto 3. t. m. predložili tiskarnam svoj novi cenik, o katerem smo že poročali in so pri tem pismeno izjavili, da 17. decembra prestanejo delati, ako se jim do tedaj ne ugodí. — No premislili so se. V neki tiskarni so odpustili iz službe dva stavca; zato so razjarjeni izjavili, da se delo takoj ustavi. In res so ostale včeraj tiskarne skoraj prazne. Malokateri pomočnik je prišel; učenci bodo tedaj opravljali najnujnejša dela. — Obrtna oblast je hotela včeraj pomiriti tiskarje in zastopnike tiskaren. A zastopniki se niso hoteli dogovarjati, češ da so tiskarji brez razloga ostavili delo in zato ker so v noči od ponedeljka do vtorka tiskarski pomočniki speljali seboj učence v gostilne in kavarne in jih ondukaj opojili, da bi ne mogli delati.

(Umrla) je včeraj popoldne v Litiji gospa Emilija Wurzbachova pl. Tannenberg, so-proga g. dr. Jul. Wurzbacha, dvornega in sodniškega odvetnika v Litiji, v 70. letu dobe svoje. Pogreb je bil danes popoldne na tamošnjem grobišču.

(Stekel pes.) V okrajih žužemberškem in krškem ogrizel je stekel pes dvoje otrok.

(Učiteljska služba) je razpisana na enorazrednici v Batečah v radovljiškem okraju do 31. decembra.

C. kr. priv. zavarovalno društvo „Avstrijski Phönix“
C. kr. priv. zavarovalno društvo na življenje „Avstr. Phönix“

Izjava.

Že mesece sem se v dunajskem listu „Deutsches Volksblatt“ „Avstrijski Phönix“ brezmejno napada.

Povod temu je dala neka interpelacija gospodov dr. Gessmanna, dr. Lueggerja, mehanika Schneiderja in drugih v državnem zboru.

Kljub temu, da ste imenovani društvi prozvočiteljem napadov opetovano direktno in indirektno ponudili priliko, prepričati se, da so njihovi napadi popolnoma neosnovani, niso se poslužili omenjeni gospodje dosedaj na nikak način dane jim prilike, poučiti se o nevtemeljenosti napadov svojih, temveč nadaljujejo to rovanje proti nam slej ko prej.

Cetudi se nam ni bati, da bi bili v stanu napadi te vrste vznemirjati naše p. n. zavarovance, zdi se nam potrebno, izjaviti slovesno:

Da so vsi napadi in sumničenja na ime-

Upravitni svet:

Hugo knex in stari grof Salm-Reifferscheidt, Kalixt knex Pontinski, Ernest baron Herrng, Dr. Karol Biel, Marij grof Bombelles, Fran bar. Klein pl. Welsenberg, Alfred Freund, Kristijan Heim, Ivan baron Elébig, Dr. Alojzij Millanich, Géza grof Teleki, Victor Schreyer, Alfred vitez Barry, Gustav Hodek, Henrik Ehrmann, Albert Eght.

Telegrami.

Dunaj, 7. decembra. Nadvojvoda Ferdinand mora že nekaj dni ostajati doma, ker si je lahko prehladil vrat.

Lvov, 6. decembra. Ze dva dni so hudi viharni s snegom po Galiciji, ki močno ovirajo promet.

Budimpešta, 6. decembra. Ker je kolera zgubila epidemični značaj, je minister notranjih stvari ustavil zdravniško preiskovanje potnikov in prateža.

Budimpešta, 7. decembra. Zaradi zametov je rumunski prestolonaslednik, ki se je včeraj zvečer pripeljal semkaj, moral pretrgati svoje potovanje. Ko se odpravijo prometne zavire, peljal se bode dalje v London.

Pariz, 6. decembra. Novo ministerstvo se je posvetovalo danes o izjavi, katero prečita v zbornici. Ta izjava se izreka jako odločno o razdelitvi oblastij. Gledé vnanjih stvari se naglašajo dobre razmere z vsemi vlastmi in pa mirne namere nove vlade. Ker je ostal prejšnji vnanjih stvari minister, se najbrž smer vnanje politike ne premeni.

Pariz, 7. decembra. Jamais je imenovan državnim podtajnikom za kolonije in je dodeljen za zadeve bogočastja učenemu ministerstvu (?).

Madrid, 7. decembra. Da bi bila vlada dala demisijo, se ne potrjuje. Časniki pišejo, da je neizogibno, da Sagasta sestavi novo vlado.

Madrid, 7. decembra. Poročilo o možitvi princesinje Jaimes Mercedes je neosnovano.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	St. n. je	Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur v mil.
opazovanja	srakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. jut.	724.6	-9.0	sl. sever	del. jasno	
8. u. pop.	725.2	-3.2	"	jasno	0.00
9. u. sveč.	726.8	-4.0	"	oblačno	
Srednja temperatura -5.4°, za 5.0° pod normalom.					

Tržne cene v Ljubljani

dne 7. decembra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6.23	Špah povojen, kgr.	62
Rež,	6.65	Sarovo maslo,	82
Jčemen,	8.84	Jajce, jedno,	3 ⁴
Oves,	2.54	Mleko, liter,	10
Ajda,	5.59	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	4.70	Telčje,	48
Koruz,	4.19	Svinjeko,	46
Krompir,	3.03	Koštranovo,	36
Leča,	12	Pišanec,	40
Grah,	12	Golob,	16
Fižol,	10	Seno, 100 kgr.	2.23
Maslo, kgr.	95	Slama,	2.05
Mast,	64	Drva trda, 4 kub. mtr.	7
Špah sveč.	50	" mehka,	5

Poslano.)*

Pod naslovom „Književnost“ ocenjuje v 259. številki „Slov. Naroda“ neznan mi ocenjevalec moje pred kratkim izdane „Iskricice III. zvezek“. Priporočila jih steer, „ker je vsebina primerna in mikavna“; le jezik mu ni „takšen, kakršni bi moral biti“.

Jaz spoštujem vsako mnenje in se pravične kritike ne bojim, ker jo smatram za jako koristno. Vender naj mi gosp. ocenjevalec oprost, da imam tudi jaz „nekatero pomisleko“, zaradi kojih ne morem brezpogojno pritrditi besedam njegovim, v kolikor se stvar tiče jezika.

Za besedo „mladost“ je g. ocenjevalec postavil klicaj (!), hoteč nam najbrže naznaniti, da mu izraz ne ugaja. Ako pa odpremo g. Bartla slovar, čitamo na strani 353: „Jugend = mladost, detinstvo, mlada leta; (Personen) mladina, mladež itd.“ A tudi prvaki naših pisateljev za mladino, g. Ivan Tomšič, ogovarja otroke koj v 1. listu svojega dičnega „Vrtca“ (leto 1.) „Preljuba mladost!“ Pa denimo, da je „mladina“ boljši izraz, dovoljen je vender tudi izraz „mladost“ kot — metonimija.

Zakaj deva g. ocenjevatelj „verno-udani“ v narekovaje („“) zares mi je neumljivo; mar ni „verno-udani“ isto, kakor „zvesto-udani“?

Da je neskrbna, stara oblika „poznaje“ vsaj tako dobra kakor „pozna“, vé vsak, ki se je kedaj učil slovenske slovnice. (Primeri Sumanovo „Slov. slovnice po Miklošičevi primerjalni“, str. 151!) Zato ni čuda, če nahajamo to obliko tudi pri najboljših pisateljih slovenskih!

„Nesrečnik raztrgan je, da! polunag, Odela se luža drž mu in prah“

Ta-le „granes“ se g. ocenjevatelju zdi „gorostasen“. Gotovo, če jemlje pomen „ad verbum“. Pomisliti pa je, da imamo tu metonimijo ali preimembo. Nadejem se, da g. ocenjevatelj vé, kaj je metonimija; ako je pa to že pozabil izza dijaških let, naj pogleda: Gustava Zeyneka „Stillistik und Literaturgeschichte“, str. 38, Franca Zakrajška „Vodilce za lepo pisavo“ str. 27 (Siebenter Jahresbericht der Ober-Realschule in Görz), ali pa Antona Janežiča „Cvetnik slovenske slovesnosti“ str. 6! In zakaj ne bi bila dovoljena taka prilika? G. ocenjevatelj naj mi verjame, da je ta metonimija na Goriškem postala že narodna. Tam večkrat čuješ n. pr.: „Za skozbog, kak pa si? Ves si strgan!“ A kdo bode tako naiven, da bo mislil, da je človek telesno raztrgan?! Ali, če rečem: „Sosed je pogorel“; kdo bode tukaj mislil, da je pogorel mož sam?! Isto tako je izraz „luža“ znan po Goriškem. Kar je Kranjem blato, to je Goričanom luža.

Da sem „prekrstil“ kokoš v „cibo“ in da rabim „škandalozno-neeestično“ „cebado“ mesto pošteno slovenske „bree“, to obsoja g. ocenjevatelj. Ta izjava bi veljala, če bi bila le slovensčina na Kranjskem merodajna, čisto zlato. Odkar učiteljujem, pazno posluham — narod, kakó govori ter marljivo nabiram dobre slovenske besede, fraze itd.; zakaj „ljudstvo je na najboljši slovnici“ pisal mi je pred leti župnik — učenjak g. Davorin Trstenjak! V rasi, kjer sem služboval pred svojim dohodom v Begunje (v Avberu pri Sežani na Krasu) govori ljudstvo le „ciba“ mesto „kokoš“. Pa tudi drugod po Primorskem sem slišal ta izraz, posebno iz ust malih otrok; zato se mi je zdel pesmi, namenjeni malim otrokom, toliko primernejši. Da je izraz „cebada“ (cebati, cebniti) znan goriškim Slovencem, vé pač vsak, kdor je kdaj bival na Goriškem. In zakaj bi ne bilo vredno, da se kaka lepa in dobra slovenska beseda, katera živi edino le na Goriškem, uvede v književni jezik? Saj je sam slavni Erjavec mnogo goriško besedo uvel v slovensčino! (Na pr. maléce (nekoliko), vsaróđ (povsod) itd.)

Škoda, da gosp. ocenjevatelj ni omenil, kie mu še „jezik ni tak, kakoršen bi moral biti“, ker odkriti mu moram, da sem se baš na jezik v „Iskricah“ posebno oziral. Zapisal nisem niti besede, da bi je ne mogel opravičiti! Zbok par izrazov pa, kateri g. ocenjevalcu, névajejnemu goriške slovensčine, ne ugajajo, obojosti jezik sploh, to se mi ne zdi pravično!

V Begunjah pri Rakeku, 24. novembra 1892.

Janko Leban.

*) Sledel odgovor sem bil poslat „Slov. Narodu“ že dne 13. novembra; toda „liberalni“, pravicoljubni in „resnicoljubni list ni ga vzprejel, nego le — molčal ko grob! Pis.

Vsem prečastitim gospodom in prijateljem, ki so mi čestitali k mojemu godu, izrekam tu najprisrčnejšo zahvalo.

V Križih pri Tržiču, dne 5. decembra 1892.

Franc Bohinc,

572 1 župnik.

Josip Šubic,

kipar,

v Gorenji Vasi pri Škofji Loki,

priporoča se najljubneje prečast. duhovščini in slav. občinstvu za

izdelovanje kipov

iz lesa, kamna, mavca in marmorcementa. Dobro, solidno in ceno. 570 10-1

F. WISJAN,

sedlar,

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11,

izdeluje

vsake vrste vozov

in priporoča čast. duhovščini in p. n. občinstvu svojo zalogo trdno in okusno narejenih faetonov, landaverjev, koleselnov, na pol pokritih in odprtih vozov. 569 (3-1)

Popravljanja izvršuje ceno in dobro.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(12) 91 zobozdravnik

pri Hradskega mostu I. nadstr.

Zaspajanje izključeno!

Cena 2, s kaledrom 3 gl., s cifernico svetlečo se po noči, z miznim zvoncem, montirana, glđ. 4-75.

Novost! 4oglatá kasetna oblika, nikelo okrovje pozlačeno, bogato izdelovano, skoro 28 cm. visoko, ura budilnica s bitjem 1/2 in 1/2 ure, cena glđ. 7-—, brez bitja glđ. 5-—. **Kukušna ura**, bitje 1/2 in 1/2 ure, 50 cm. dolgosti, izrezljana omarica, košeno kazalo in številke, cena 7 glđ. **Kukovica**, prepelica in repetiranje, dolgost skoro 1 m., bogato zrezljano glđ. 18-50. **Kovinska trpežna remontoir ura za gospode**, odkrita, masivno novorebrno okrovje, glđ. 4-—, z dvojm okrovom glđ. 6-—. **Remontoir ura za gospode in dame** z okrovom iz pristnega 13lotnega srebra, marka „Dauerhaft“ (trajno), 0-15 rubinov, glđ. 9-—, s trojnim okrovom glđ. 11-—. 471 13-3

EMIL MAYR, Dunaj, I., Schottenring 33.

Vse proti dveletnemu jamstvu. Tovarniški ceniki zastoj.

Janeza Dogan-a

mizarski obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 15
(v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

raznovrstnega politiranega in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 glđ. do 40 glđ., madrace na peresih 10 glđ., dratene madrace 8 glđ. 50 kr., pulte za mašne knjige itd. Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami zastoj in franko. 392 (24-2)

Najnižje cene

Lekarna Trnkóczy-jeva, Dunaj, V.

Lekarna Trnkóczy-jeva, Dunaj, VIII.

Lekarna Trnkóczy-jeva, Dunaj, III.

499 12

Trnkóczyjev grenki konjak,

okusno in najboljšo sredstvo za želodec. I steklenica 50 kr., 12 steklenic 5 glđ. prodaja

Ubald pl. Trnkóczy, lekarnar v Ljubljani. Prodajalci na drobno dobó rabat.

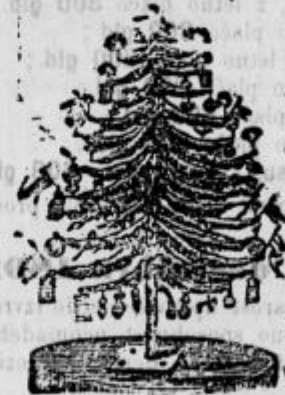
Lekarna Trnkóczy-jeva v Gradcu.

Olepšave za božično drevesce

KAROL BIENIUS

sedaj na Dunaji I., Singerstrasse št. 11, Mezzanin. Telefon 4929.

Najnižje tovarniške cene na debelo.

Velikanska novost! Zareče in kristalne kroglice in jajca po 12 kr. in dražje.

Naravnost vpeljani japonski lampijoni za božična drevesca, mično transparentni, po 6 kr. **Čudovito se sukajoče kroglice** po 3 kr., plodovi po 8 kr., orehi po 6 kr., jajca po 10 kr. in dražje, popolnoma obvitá s srebrnimi nitkami.

Prakasne novosti steklenih plodov in mičnih fantazijskih obeškov v jako lepo spreminjajočih se barvah. Narejene so tako, da se otroci ne poškodujejo, če se razbijejo. Karton z 12 kom. 30 kr. in dražje kakor angelji in zvezde za vrh drevesca kom. po 8 kr. in dražje. Plastični plavajoči božični angelji po 15 kr. in dražje.

Ceniki tiseberih lepih in najnovejših 472 (7-1) olepšav za božična drevesca zastoj. Nikjer nemam podružnice.

Na prodaj je za nizko ceno jedna že rabljena, a dobro ohranjena

velika petrolejna svetilnica

in štiri manjše viseče svetilnice.

Velika svetilnica primerna je za gostilničarje ali večje dvorano, manjše za obrtnike.

Več izve se v upravnistvu „Slovenca“. 482 9

Preč. duhovščini,

velečastitim svojim naročnikom uljudno javljam, da sem srečno prestal dolgo in mučno bolezen, ter toliko okreval, da morem voditi delo in tudi sam izvrševati naročena dela.

Vsled tega zagotavljam velečast. gg. naročnikom točno in vseskozi lično izvršitev meni naklonjenih naročil.

Priporočam se v prav obila naročila najljubnejše velespoštovanjem

Leopold Tratnik,

564 3-3

pasár, v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27.

Važno za imajoče srebrn denar!

Preklicanje srebrnega denarja konvencijske veljave.

507 (3-1)

31. dan decembra 1892 je poslednji dan, katerega se zamenjavajo po naredbi c. k. finančnega ministerstva z dné 8. avgusta 1892 srebrni denarji konvencijske veljave pri c. k. državni blagajnici še z njih popolno imensko vrednostjo. — Po tem obroku dobi se zanje povrnjena le srebrna vrednost, kar pomenja zgubo kacic 30 odstotkov, ker bi se po sedanjem kurzu zgubilo pri konvencijskem tolarju najmanj kacic 60 kr., pri goldinarskem srebrnjaku kacic 30 kr. in pri dvajsetici kacic 10 kr. proti zamenjevalnemu kurzu. — Tisti, ki imajo take denarje, se opozarjajo na to znatno premembo v vrednosti, ki nastopi dné 31. decembra, da zamenjevalnega obroka ne zamudé.

Ta denarja zamenjava, kakor tudi oskrbuje zamenjavo srebrnih denarjev, ki so že iz kurza, in inozemskih srebrnih denarjev po vsakočasnem srebrnem kurzu

Bančna hiša J. C. Mayer v Ljubljani.

Primarij

dr. Vinko Gregorič

javlja, da

se je vrnil v Ljubljano.

Ordinira na Dunajski cesti 3

vsak dan od 2. do 4. ure popoldan izimši
nedelje in praznike. 568 5-3

Gostilnica „pri Južnem kolodvoru“
(Kolodvorske ulice).

Vljudno podpisana usoja si naznanjati, da je sedaj prevzela dobro znano

gostilnico „pri Južnem kolodvoru“
v Ljubljani

in se priporoča slav. občinstvu ljubljanskemu in potovalcem za mnogobrojni obisk. Stregla bode z dobrim Koslerjevim maronim pivom, izvrstnim pristnim vinom in ob vsakem času z dobrimi in cenimi gorkimi in mrzlimi jedili, ter je preskrbljeno za prijazno in točno postrežbo.

557 2-2

S spoštovanjem

Marija Gerčar.

Razpis.

Na Kranjskem popolniti so sledeča

mesta okrožnih zdravnikov,

in sicer:

1. v Behinjski Bistrici, z letno plačo 800 gld.;
2. v Černomlji, z letno plačo 800 gld.;
3. v Kočevski Reki, z letno plačo 800 gld.;
4. v Železnikih, z letno plačo 800 gld.;
5. v Logatci, z letno plačo 600 gld.;
6. v Radovljici, z letno plačo 600 gld.;
7. v Št. Petru na Krasu, z letno plačo 600 gld.

Prosilci za jedno teh mest vložé naj svoje prošnje pri deželnem odboru kranjskem v Ljubljani

do 27. decembra 1892. l.,

ter v njih dokažejo svojo starost upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, 28. novembra 1892.

578 (1)

→ Tovarna cerkvene oprave. ←

Premovana

1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,
Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: **Franc Brückner.**

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:
pluvial i. dalmatie, velumi, štole, baldahini, bandera itd. itd.
pa tudi 167 28-18
cela mašna obleka v najpravičnejši obliki.

Cerkvena oprava.

Umestljino vezanje.

→ Cerkevni paramenti. ←

FRAN REISNER

v Ljubljani, Poljanska cesta šte. 3 (na voglu),
priporoča se prečast. duhovščini in el. občinstvu v mestu in na deželi v

**izdelovanje civilnih, vojaških
in uradniških oblek**

po poljubnem kroju in najnižji cení. — V zalogi ima tudi vže vsakovrstne
narejene obleke. 541 6-5

Dunajska borza.

Dné 7. decembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	97 gld. 90 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	97 . 80 .
Zlata renta 4%, davka prosta	116 . 15 .
Papirna renta 5%, davka prosta	100 . 87 .
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	979 . — .
Kreditne akcije, 160 gld.	313 . 75 .
London, 10 funtov stri.	120 . — .
Napoleonodor (20 fr.)	9 . 57 .
Cesarski cekini	5 . 86 .
Nemških mark 100	58 . 97 1/2 .

Dné 6. decembra.

Ogerska zlata renta 4%	113 gld. 90 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 . 55 .
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	141 . — .
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	154 . 25 .
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	188 . — .
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 . 30 .
Zastavna pisma	100 . 40 .
Kreditne srečke, 100 gld.	192 . 25 .
St. Genois srečke, 40 gld.	65 . 50 .

Ljubljanske srečke, 20 gld.	— gld. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	17 . 70 .
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 . 50 .
Salmove srečke, 40 gld.	65 . 75 .
Windischgraezove srečke, 20 gld.	58 . — .
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	150 . 25 .
Akcije Ferdinandove sav. želez. 1000 gl. st. v. 2802	— . — .
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	91 . 75 .
Papirni rubelj	1 . 17 1/2 .
Laških lir-100	— . — .

List „Mercur“.

Zanesljiva informacija o stalno obrestnih in dividendnih papirih, važnih dogodkih na gospodarskem in finančnem polju, odločilnih pojavih na dunajski borzi. Světi pismeni in ustni brezplačno. Coletna naročnina s portno pošiljateljje vred gld. 2-60.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wellzeile št. 10 Dunaj, Mariabifforstrasse 74 B.

Zrebanje dné 2. januarija.
Dunajske komunalne promese

à gld. 3 1/2, in 50 kr. kolek.

Glavni dobitek 200.000 gld. avstr. velj.

Kreditne promese à gld. 4 1/2, in 50 kr. kolek.

Glavni dobitek 150.000 gld. av. v.

Obe vkupe le 8 1/2 goldinarja.